

VEČERNI LIST

Cene po pošti:
za celo leto . R 40—
za pol leta . R 20—
za šest mesecev . R 15—
za 1 mesec . R 5:50
Za Ljubljano mesečno 3 R
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Vsa Istra Italijanska, Reka svobodna, Dalmacija naša.

LDU Split, 7. septembra. (DDU) Iz Rima poročajo iz zelo zanesljivega vira: Trije zavezniki so se nastopno zedinili: Vsa Istra pripade Italiji. Reka bo z zelo

majhnim teritorijem svobodno mesto. Vsa Dalmacija pripade Jugoslaviji, Vis pa Italiji, za Zader pa se je našla forma avtonomije ali garancije.

Nemška Avstrija podpiše.

LDU Dunaj, 7. sept. V današnji seji narodne skupščine je bil dr. Renner s protestom proti kršitvi prava samoodločbe Avstrije na mirovni pogodbi poverjen, da

podpiše mirovno pogodbo. Protest je bil sprejet soglasno. Za podpis mirovne pogodbe je bilo oddanih 97 glasov proti 23.

Ministrska kriza rešena.

(Naše telefonsko poročilo.)

Belgrad, 7. septembra. »Pravda« piše: Protič je pristal na to, da postane Nestorovič minister za notranje stvari. Sedaj se samo še pogajajo o agrarni reformi. Protič zahteva, da bi bil minister za agrarno reformo Draškovič, vlada pa želi, da ostane Draškovič minister za promet, medtem ko hočejo imeti radikalci ta portfelj za Jovanoviča. Radikalci ne zahtevajo predsedstva v Sarajevu, ampak tri člane v vladi. O vsem tem je demokratski klub že sklepal.

alna politika Srškič, verstvo Alaupovič, pošta Lukinič, šume in rude Trifunovič, javna dela Vulovič, agrarna reforma Timotijević ali Avramovič, kmetijstvo Korač, prehrana Bukšeg.

Belgrad, 7. septembra. »Politika« poroča, da je predsednik vlade Ljuba Davidovič obširno obvestil svoj klub o poteku pogajanj v poslednjih dneh.

Belgrad, 8. septembra. »Tribuna« piše: Delegati Narodnega kluba so demokratski zajednici razjasnili, da stoji Hrvatska v vrstah Narodnega kluba. Večina hrvatskega sabora, na katero se sklicuje hrvatsko-srpska koalicija, je bila stvarno imenovana po velikih županij, ki pa niso bili izvoljeni od naroda. Vsled tega zahteva Narodni klub izpremembo uprave na Hrvatskem in sicer vztraja tembolj na tej svoji zahtevi, ker je razsulo v Hrvatski dosego žalostne razmere. Upravna nesposobnost ministra Pribičevića je v vseh delih države doživela polom. Narodni klub zahteva tudi to, da se v delovnem programu glavnih delov javne uprave doseže sporazum.

Belgrad, 7. septembra. Min. predsednik Ljuba Davidovič je pozval danes ob 10. uri dopoldne k sebi načelnike vseh strank, zastopanih v parlamentu. Verjetno je, da pride danes ali najpozneje jutri do popolnega sporazuma med posameznimi skupinami in da bo sestavljen koncentracijski kabinet pod predsedstvom Ljube Davidoviča. V novi vladi bi imeli radikalci 5 portfeljev, demokrati skupno s socialisti pa 10. Ako pride do sporazuma z Narodnim klubom, Jugoslovanskim klubom in neodvisnimi radikalci, bi te tri parlamentarne skupine dobile po 1 portfelj v vladi. V političnih krogih se govori, da bi ostali v novem kabinetu še nadalje Ljuba Davidovič, dr. Ante Trumbić kot zunanji minister, general Hadžić kot vojni minister, ter Pavle Marinković, dr. Edo Lukinič, dr. Albert Kramer in socialisti Bukšeg, Kristan ter Korač. Od radikalcev bi prišli v poštevo kot novi ministri Stojan Protič za konstituantno, vodja radikalcev v Vojvodini dr. Miletič, vodja radikalcev v Bosni in Hercegovini dr. Srškič, Velizar Janković in Miša Trifunovič. Danes ali najdalje jutri bo Davidovič sestavil novo vlado, tako da se bo predstavil koncentracijski kabinet parlamentu v torek.

Belgrad, 8. septembra. »Politika« poroča: Včeraj dopoldne so se končno razbili razgovori z Narodnim klubom, ker demokratska zajednica ni mogla sprejeti njegovih zahtev radi bana. Trdi se, da se je pri razgovorih z Narodnim klubom čutila njegova želja, da se ustvari stanje od meseca oktobra l. 1918. Razen tega je klub zahteval poverjenika za finance, ki bi bil odgovoren samo banu v Zagrebu, ne pa finančnemu ministru. Kar se tiče kandidata za bansko stolico v Zagrebu, so demokrati privolili, da bodi ban izven strank, a Narodni klub bi dobil mesto podbana.

Belgrad, 8. septembra. Ker se je dosegel med demokratsko zajednico in radikalci sporazum, bi se danes ministrski predsednik moral razgovarjati z dr. Korošecem radi vstopa v vlado. Dr. Korošec pa ni bil v Belgradu. »Politika« poroča, da so parlamentarni krogi prepričani, da bo dr. Korošec vstopil v vlado in prevzel podpredstvo.

LDU Belgrad, 9. sept. Po pogajanjih, ki so se vodila tekom včerajšnjega in prejšnjih dni, je končno uspelo prekoračiti vse zapreke in končno rešiti krizo. Danes je padla odločitev in je bila sestavljena lista novega kabineta. Lista kabineta še ni objavljena, ker se morajo rešiti še nekatera osebna vprašanja. Kolikor se doznava iz političnih krogov, bo vlada sestavljena takole: Ministrski predsednik: Ljuba Davidovič, podpredsednik: dr. Korošec, minister za konstituantno: Stojan Protič, minister za notranje stvari: Josa Nestorovič, minister za zunanje stvari: dr. Ante Trumbić, minister za vojno: general Števo Hadžić, finančni minister: dr. Voja Veljković, minister za pravosodje: dr. Pavlo Marinković ali dr. Albert Kramer, minister za promet: Milodar Draškovič, minister za trgovino in industrijo: dr. Momčilo Ninčić, minister za narodno zdravje: dr. Slavko Miletič, minister za socialno politiko: Anton Kristan, minister za verstvo: dr. Tušomir Alaupovič, minister za pošto in brozovaj: dr. Edo Lukinič, minister za šume in rude še ni določen, minister za javna dela: Miloš Kapetanovič, minister za agrarno reformo: Kosta Timotijević ali Avramovič, minister za kmetijstvo Vitomir Korač, minister za prehrano: Viljem Bukšeg.

Varstvo manjšin.

(Naše telefonsko poročilo.)

Belgrad, 7. septembra. Danes ob 10. so bili pozvani k ministrski seji načelniki

opozicijskih strank, da vladi izjavijo svoje mnenje glede nekaterih določb v medna-

rodni pogodbi radi varstva manjšin. Prišli so Stojan Protič, dr. Korošec, dr. Laginja in za zbornico dr. Draža Pavlovič. Najbolj nevaren del pogodbe je člen 51, ki pravi med drugim, da država SHS usvaja odredbe, ki jih velesile spoznavajo kot potrebne za varstvo narodnih in verskih manjšin v naši državi. Stojan Protič je izjavil v imenu opozicije, da naj delegati pogodbe s takimi pogoji ne podpišejo. Zlasti se je izrekel proti členu 51 in izjavil, da se take določbe ne morejo sklepati brez naše udeležbe, da se mora varstvo manjšin postaviti na mednarodno podlago, kar naj velja ravno tako za Italijo, Francosko in Angleško. Varstvo manjšin ne sme iti tako daleč, da bi lahko druga nacionalno sorodna država izrabljala manjšine proti njihovim lastnim državam.

Belgrad, 7. »Pravda« poroča, da je vlada imela včeraj sejo in rešila vprašanje glede podpisa miru z Avstrijo. Odposlale so se instrukcije naši mirovni delegaciji v Pariz.

Belgrad, 8. septembra. V sredo naj se podpiše mirovna pogodba z Avstrijo. Ali jo bo podpisala tudi naša delegacija? Kitajska ni podpisala pogodbe z Nemčijo, o Rumuniji pravijo, da ne bo podpisala pogodbe z Avstrijo. Naša javnost prazaprav ne ve, zakaj gre. Poročali smo že na kratko, da so k ministrski seji povabljene opozicijske skupine svetovale vladi, da naj ne podpiše mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo radi člena 51, ki se glasi takole: »Država SHS pristaje in usvaja odredbe, katere bodo sporazumno zavezniške in pridružene sile smatrala za potrebne za varstvo onih državljanov v kraljestvu SHS, ki se od večine prebivalstva razlikujejo po plemenu, jeziku ali veri.«

In kaj zahtevajo velesile od nas? V svojem osnutku pogodbe z našo državo zahtevajo, da mora naša država v svojo ustavo sprejeti določbo, katero ne bi smela z nobenim zakonom, nobeno naredbo in nobenim uradnim dejanjem izpremeniti. Ta določba bi bila v bistvenem nastopna: Vsi prebivalci brez ozira rojstva, narodnosti, plemena in vere imajo popolno varstvo življenja in svobode. Svobodno sme vsak svojo vero izpovedovati in verske vaje vršiti, tako doma kakor tudi v javnosti. Brez vsake formalnosti sprejme naša država za svoje državljane s polnimi pravicami državljane avstrijske, ogrske in bolgarske državljanje, ki imajo svoj domicil (bivališče) ali indigenat na ozemlju, ki po pogodbi z Avstrijo ali Ogrsko pripade naši državi. Te osebe pa imajo, če so stare 18 let, pravico optirati državljanstvo vsake druge države. Če se poslužijo opcije, se morajo tekom enega leta po opciji izseliti. Obdržati pa smejo pri nas nepremično premoženje, a premično smejo svobodno brez vsakih taks odpeljati. Naša država mora priznati za državljane s polnimi pravicami brez vsakih formalnosti tudi tiste osebe, rojene na ozemlju bivše Avstrije, Ogrske in Bolgarske od starišev, ki imajo na tem ozemlju svoje bivališče, čeprav bi od dneva, ko bi ta pogodba stopila v veljavo, ne bi tam stanovali. Te osebe se tudi tekom 2 let lahko odpovedo našemu državljanstvu, pridobi naše državljanstvo že z golim dejstvom rojstva na našem ozemlju.

Vsi državljani naše države so enaki pred zakonom. Imeti morajo enake državljanke in politične pravice brez ozira na vero, pleme in jezik. Vse to jih ne sme ovirati, da ne bi imeli enakih pravic za državno službo, razne javne poklice, časti in obrti. Omejiti se jim ne sme njihov jezik, niti v zasebnem, niti v trgovskem občevarju, niti pri veroizpovedi, niti v časopisju, niti v knjigah, niti na javnih snodbih. Glede občevarja z uradi in javnimi oblastmi bodo te narodnosti dobile primerne olajšave. Narodne in verske manjšine morajo imeti iste pravice in jamstva pri ustanavljanju in nadzoru starih in novih dobrodelnih, verskih in socialnih ustanov, prava pri vzgojevaliških, v katerih bodo svobodno rabili svoj jezik in vero. V krajih z znatno narodno ali versko manjšino jim bo naša država dala olajšave, da se bodo otroci lahko učili v svojem jeziku. V krajih, kjer so te manjšine v znatni meri, bodo dobili

Dr. Friderik Naumann,

vodja nemške demokratične stranke, član narodne zbornice, je pred kratkim v 59. letu svoje starosti umrl.

Rojen je bil na Saškem, sprva pastor, nato pisatelj in politik, l. 1907 je bil izvoljen za poslanca v državno zbornico. Izdajal je »Hilfe«; osnoval je bil načrt za združeno srednjo Evropo, potom katerega je postal znan v najširših krogih. S položajem italijanskega imperijalizma je tudi njegova srednja Evropa izpuhtela v nič.

tudi pravičen del javnih dohodkov za ta namen.

Družinska in osebna prava muslimanov se bodo urejevala po njihovih verskih običajih in vlada se bo potrudila da dobe svojega verskega poglavarja (reis-ulema), pod posebnim varstvom bodo džamije, grobovi in druge muslimanske ustanove.

To so bistveni ukazi velesil za našo notranjo politiko napram narodnim in verskim manjšinam. Ali še nekaj zahtevajo velesile. Naša država mora priznati, da so te obveznosti mednarodnega značaja in da bodo postavljene pod varstvo zveze narodov. Brez dovoljenja večine v zvezi narodov naša država teh določb ne bi smela izpremeniti. Še bolj trda pa je določba, da moramo vsakemu članu zveze narodov priznati pravico, da sme zvezo narodov opozoriti na vsako kršitev ali nevarnost kršitve ene teh odredb. Zveza narodov ima pravico storiti vse korake in navodila, ki bodo primerna in učinkovita. Naša država mora priznati, da bodo vsaka različna naziranja v stvarnih in upravnih vprašanjih teh odredb priznala kot spor mednarodnega značaja, ki se mora predložiti stalnemu mednarodnemu razsodišču, ki bo razsodilo brez priziva.

Belgrajska »Politika«, ki je prva opozorila na zloglasni člen 51, pravi, da ne moremo podpisati mirovne pogodbe s tako določbo kot je člen 51. iz nastopnih razlogov: Pogodba ne daje naši državi pravico, da bi se smela zavzeti za svoje rojake n. pr. v Italiji, ki je podjarmila čez pol milijona naših ljudi, pač pa bi imela Italija pravico, vsak dogodek v naši notranji politiki spraviti pred zvezo narodov in Italija bi gotovo radevolje »varovala ne samo Italijane, ampak tudi Arnavte in zlasti Nemce v naši državi.« Mi smo v svoji zakonodaji sami od sebe priznali manjšinam potrebne enakopravnosti, za kar je najboljši dokaz novi volilni zakon za ustavotvorno skupščino s proporcem, ki omogoča verskim in narodnim manjšinam, da pridejo v parlament. Rumunija ima v svojih starih mejah tudi proporcionalni volilni sistem, a v novih pokrajinah je uvedla večinski volilni sistem z očitno tendenco, da zapre narodnim manjšinam vhod v bukareški parlament. Mi bi morali podpisati to pogodbo, Rumunija pa se bo menda te obveznosti ubranila na ta način, da bi se obvezala to podpisati šele z Mažarsko, če bi kdaj prišlo do podpisa med njima. Dalje piše list, da sta Poljska in Čehoslovaška res sprejeli te obveznosti, toda to sta dve novi državi, pri katerih se državna suverenost šele ustvarja, dočim se s tako pogodbo Srbija krši in spravlja v dvomljiv položaj in sicer ne radi onih, ki naj bi dobili tako varstvo, ampak v interesu onih znanih sil, ki hočejo pod imenom lige narodov nadaljevati tisto, kar so doslej delale samo v svojem imenu in še to tajno. »Politika« poroča, da sta 4 t. m. Pašić in Trumbić predložila novo formulo in obenem izjavo, da naša država ne more sprejeti odredb, ki se ji usiljujejo enostransko.

Mi pristavljamo samo: Pristati bi mogli samo pod pogojem, da 1) naši rojaki v Italiji dobe iste pravice, 2) da sme naša država tudi nje vzeti v svoje varstvo.

Iz Lyona poročajo 8. t. m.: Vrhovni svet je sklican za poldnevno dopoldne. Brzkone se bo bavil z nemškimi odgovorom na noto s 1. septembra in nadaljeval proučevanje pogodb z novimi državami, ki so predvidene v mirovnih pogojih z Avstrijo. S temi pogodbami hočejo zagotoviti varstvo narodnih in verskih manjšin, posebno v Rumunijo in Jugoslavijo.

Fotografija demokratskega „rodoljubja“.

Med »državotvornimi« ministri, na katere je »demokratska« stranka posebno ponosna, je tudi dr. Franjo Poljak. Dokaz njegovega »požrtvovalnega dela« za sebe prinaša zagrebška »Narodna Politika« v št. 205. List objavlja besedilo dogovora, ki sta ga v imenu hrv.-slav. gospodarskega društva podpisala grof Kulmer in dr. Fr. Poljak z zastopnikom »Prve hrvatske šteditonice« in tvornice likerjev Otonom Sternom.

Po tem dogovoru ima dobiti gospodarsko društvo dovoljenje za osnovanje osrednje tvornice špirita pod svojim imenom, toda na račun tvornice likerjev in Otona Sterna in sicer za okraje Zagreb, Stubica, Sv. Ivan Zelina, Novi Marof, Kostajnica, za občini Sunja in Samobor. Posle upravlja izvršilni odbor, sestojec iz dr. Poljaka, Jos. Kolena ter iz židov R. Leibenfrosta, Jakoba Reissa in Otona Sterna. Temu odboru je pridržana odločitev v »vseh« stvarih, v kolikor niso prepuščene J. Reissu in Otonu Sternu, ki bi opravljala tehnično, trgovsko in uradno poslovanje, torej vse. Čisti dobiček, ki bi obstojal v iznosu popusta na davku za kuhanje žganja, ki bi ga podelila vlada, bi se razdelil na tri dele; en del bi dobilo gospodarsko društvo, drugi Prva hrvatska šteditonica, a tretji Jakob Reiss in Oto Stern, toda predvsem dobe od tega dobička 25 % nagrade člani izvršilnega odbora. Ta dogovor naj bi veljal — 20 let in za toliko časa naj bi se dr. Poljaku zamajal »čisti dobiček«. Dogovor pravi nadalje v čl. 11.: Dve tretjini proizvodov žganjarn, ki spadajo v okoliš tega udruženja, pripadati tvornici likerjev in Otonu Sternu za proizvodno ceno, a tretja tretjina, ako jo gospodarsko društvo do konca septembra ne optira. Od teh dveh tretjin in eventualno tudi tretje tretjine sta uživala Jakob Reiss in Oto Stern velikanek dobiček, ker se je od kmetov prevzemalo blago, slive in drugo, za maksimalno ceno, kateri so imeli pristeti samo še stroške proizvodnje, da so dobili proizvodno ceno, za katero sta J. Reiss in Oto Stern blago odkupila ter potem prodala za tržno ceno, kar se je nameravalo nadaljevati celih — 20 let.

Na čistem dobičku, ki ni v dogovoru omenjen, je dr. Poljak zaslužil milijone. Ta dobičkanosni posel je mogel opravljati le z uporabo Gospodarskega društva na račun ljudstva, ki je moralo svoje blago prodajati po določenih cenah, da so dr. Poljak in tovariši mogli imeti neomejene dobičke. Tako je delal v tem slučaju, a enako tudi v centrali za izvoz prešičev in pozneje živine. Dr. Poljak, sedanjí minister in član demokratske zajednice, se je za časa vojne družil s kapitalisti v centralah, podpiranih od mažarske vlade, da se je izžemalo ljudstvo. In celih 20 let so mislili delati po tem načinu!

Kaj pravijo k temu nasprotniki kapitalizma — Korač, Kristan in tovariši, sedanjí vladni tovariši dr. Poljaka?

Danes je dr. Poljak minister za agrarno reformo. S kakim zaupanjem se more pričakovati, da bo to reformo izvajal v interesu naroda, ko je v omenjeni družbi dokazal, koliko mu je na tem, da ima ljudstvo od svojega dela in trpljenja dobiček, ki je potom central sopal narodni dobiček v kapitalistične vreče in hpal iz njih s polnimi rokami.

Politične novice.

+ **Moderni proletarci.** Med socialistično »Radniško štamparijo« v Zagrebu in neko belgrajsko tvrdko se vrše pogajanja za prenos tiskarne v Belgrad. Tam naj bi tiskarno prevzel poseben konzorcij z Vincom Leiterjem in poslancem Slavkom Henčem na čelu. Akcionarji »Radniške štamparije« so imeli v tej zadevi sejo v okrožni blagajni; med njimi se svetijo ti-le moderne »proletarci«: baron Kalman Pfeifer, Julius Pfeiffer, ravnatelj Sorger, ravnatelj »Zemaljske banke« Oskar Weismauer, »Zemaljska banka« in še nekaj podobnih. Ti akcionarji — ki precej diše po judih — sedaj, ko gre zato, da napravijo dober »kšeft«, nič ne mislijo na škodo, ki bi jo ob tem imeli pravi proletarci, marveč edino-le na svoj dobiček. So pač povsod in vselej enaki pa naj tudi »delajo« pod socialistično firmo.

+ **Ne vedo, čemu so.** Odkar so se demokratom zmajala tla pod nogami in so zaslutili, da za vlado niso rojeni, so očitno izgubili buzzo svoje politike. Doslej je vsak tepec med njimi lahko vedel, za kaj gre: za vlado pač. Ampak zdaj? Vse pametne in koristne ideje imajo v svojih programih že druge stranke, staro geslo »svobodomiselnost« je postalo dolgočasno in nikogar več niti ne vleče niti ne vznemirja — kaj torej hočejo demokraci s svojo zajednico?? To je veliko vprašanje, ki tlači demokrate. Da bi ti svoji notranji razdvojenosti odoleli in sebe ter ostali svet prepričali o potrebi svojega bistvovanja, njihova glasila neprestano pišejo o »pravcu« in nalogah Demokratske zajednice. Tako zopet naglašajo »Riječ« v uvodniku 5. t. m.: »Mi moramo razumeti svojo pglavitno nalogo: da smo čvrsti odpor proti vsakemu poizkusu konservativnih sil, da tirajo naše narodne mase v plemensko razcepljenost in da jih zadržijo v podrejenem predvojnem socialnem položaju in da smo element, ki stremi za ureditvijo naše narodne države po zahtevah resničnega narodnega življenja.« Konservativnih sil, ki bi ljudske mase rade zadržale v predvojnem socialnem položaju, je največ v Demokratski zajednici in kako malo je tista ureditev države, ki jo hočejo demokraci, v soglasju z resničnimi potrebami narodnega življenja, kaže dejstvo, da je morala demokratska vlada izvajati svoj režim s pomočjo policije in bajonetov. Še se bodo ubijale demokratske glave, predno najdejo svoj pravec in spoznajo svojo nalogo.

+ **Mežiška dolina.** (Slab z ago-vor.) »Naprej« je odgovoril na članek v »Večernem listu« zaradi likvidacije »Miest-taler Wirtschaftsvereina« in tolaži člane, da ne bodo trpeli nobene škode, ker so priskočile socialnodemokratske organizacije na pomoč, in da je prišlo omenjeno društvo v zadrego vsled predragega nakupovanja pri aprovizaciji. Mi si usojamo na to sledeča vprašanja: 1. Ako pomagajo socialnodemokratske organizacije, da člani ne bodo trpeli škode, zakaj se pa v likvidaciji v »Uradnem listu« glasi: »Upniki se naj oglasijo?« 2. Ako je aprovizacija predraga nakupila masti, zakaj se ne išče primanjkljaj pri aprovizaciji. 3. Če so bili nastavljeni v prodajalni po prevzetju društva zmožni, zakaj so pa po preteku treh mesecev prišli izvežbani komiji od drugod, domačini pa so morali zopet na delo?

Dnevne novice.

— **Kralj Peter**, ki se nahaja točasno v Arangjelovcu, pride v Belgrad koncem tega meseca. Stanoval bo v vili na Topčiderskem griču, dokler ne bo Dvor popravljen.

— **Škofja Loka.** Začetek šole v dekliškem zavodu pri uršulinkah — ljudska in meščanska šola ter učiteljski — bo dne 23. septembra (torek) s sv. mašo ob 9. uri. Oglasiti se je v svrhu vpisovanja dan poprej, 22. septembra pri samostanskem predstojništvu.

— **V ministrstvu za prehrano** se dela z veliko vnemo na reorganizaciji, ki naj usposobi ministrstvo, da bo odgovarjalo svojemu namenu. Eden glavnih razlogov za njegov obstoj je boj proti druginji in korupciji. Dosedaj se je ta borba vodila z manjšo energijo, kakor bi to zahtevala korist naroda in države. To se vidi na temu, da cene še vedno rastejo, namesto da bi padale. Reorganizacija bo izvedena v najkrajšem času. (LDU.)

— **Železniška nesreča.** V soboto dopoldne sta pri Palanki trčila dva vlaka skupaj. Razen nekoliko lahko poškodovanih ni bilo žrtev.

— **Zadavila je svoje 76-letno mater** Nežo Goli v noči od 4. do 5. septembra v Pečicah škocijanske župnije na Dolenjskem 43-letna samska hči Marija. Vzrok: Domače razprtije. Morilka je zločin priznala. Priznala je pa tudi nek požig iz prejšnjih let. Zločinko so odvedli začasno v sodnijske zapore v Mokronogu.

— **Književnico in trgovino knjig,** slik itd. M. Levec v Radovljici je prevzel g. Fr. Lerch, katerega vsem prav toplo priporočamo.

— **Ženitev v Ameriki.** V San Franciscu sta se poročila Jakob Pajmič in Jožefa Gorše. Ženin je doma iz Loškega poltka, nevesta pa iz Hrasta pri Dragatušu.

— **Za regulacijo Save pri Zagrebu** so se začeli zanimati Francozi, ki so poslali te dni na lice mesta posebno komisijo. Komisija je izjavila, da bi se moralo delati z veliko večjim kapitalom, ako naj se reka v dolednem času uredi za plovbo. Osnovale se bo, če treba, poseben konzorcij z velikim kapitalom, ki bo vzel regulacijo popolnoma v svoje roke.

Ljubljanske novice.

lj **»Glasbena Matica«.** Koncert, v katerem nastopi slovenski klavirski virtuoz g. Ciril Ličar se vrši v petek 12. t. m. v Unionski dvorani. Pri koncertu Cirila Ličarja bo tudi sodelovala odlična hrvatska koncertna in operna pevka altistinja gđc.

Vilma de Thiery. Vstopnice se dobe v trafikih v Prešernovi ulici št. 54.

lj **»Dnevi našega življenja«** v dram-skem gledališču. V soboto se je pri otvoritvi sezone v dram-skem gledališču vršila premijera drame »Dnevi našega življenja«, ki jo je spisal ruski pisatelj Leonid Andrejev. Snov drame je vzeta iz nižnj življenja in nam odkriva neizmerno tragično strani tega. Na odru smo videli po večini same nove igralske moči, katerih nekateri obetajo lepo prihodnost naše drame, če ji ostanejo zvesti. Pavlinovo in Martinčevića smo videli že v »Ženi — vrag«; to pot sicer nista bila tako sijajna, a zadovoljiva vendarle. Pregarceva je na nekaterih mestih dosegla polno višino, kot jo je zahtevala njena vloga. Rogos in Osipovič sta bila dobra, isto lahko trdimo o Gabrščiku, da se ne spuščamo na manjše vloge. V splošnem je bila predstava igre povoljna, milje igre zadet; režijo igre moramo pohvaliti.

lj **Stanovanjska beda v Ljubljani.** Se-stala se je in uraduje od 1. septembra v Ljubljani državna stanovanjska komisija. Ali bo ona kos ogromni nalogi, ki jo čaka? Ali bo ona imela dovolj odločne volje, poskrbeti streho stotinam družin, kojih poglavarji služijo koristim domovine? Ali bo imela dovolj odločnosti, poskrbeti za to, da se iz Ljubljane čimprej umaknejo stotine in stotine strank, ki lahko žive na deželi ne da bi bili s tem ogroženi njih življenski pogoji in ne da bi s tem škodili javnim koristim? Brezstanovanjci hočejo pokazati, da jih mineva potrpežljivost in so odločni javno pokazati na pot, ki jo hočejo nastopiti, ako bi bili primorani ostati čez zimo brez stanovanja. V ta namen sklicujejo javen shod, ki se vrši v petek dne 12. septembra ob 19.30 uri v Mestnem domu. Komur je stanovanjska kriza mari, naj se shoda udeleži!

lj **Stanovanjska komisija v Ljubljani.** Ker so dospela pritožbe, da so nepoklicane osebe pregledovale stanovanja, opozarja stanovanjska komisija občinstvo, da se bodo stanovanja odpovedovala in nakazovala le potom pismenega ukrepa komisije. Poizvedovanja o stanovanjih in pregledovanju istih se vršijo le po uniformiranih stražnikih ali pa civilnih organih, kateri se morajo izkazati s pooblastilom stanovanjske komisije. V izogib zlorab naj stranke od civilnih organov vedno zahtevajo, da se pri vstopu v stanovanje legitimirajo.

Narodno gledališče.

Drama.

V torek, dne 9. septembra zaprto.

V sredo, dne 10. septembra, »Dnevi našega življenja«, D-1.

V četrtek, dne 11. septembra, »Oče«, abonement C-1.

V petek, dne 12. septembra, zaprto.

Živa ali mrtva?

Novela, spisal Rabindranat Tagore. — Prevedel F. B.

(Dalje.)

III.

Obleka se je sprijemala od blata, radi čudnih misli in tavanja skozi noč je dobil njen obraz izraz blaznosti; resnično, njena zunanost je bila taka, da bi se jo bil lahko kdo bal, otroci bi jo bili kamenjali ali bi bili bežali pred njo. K sreči je bil prvi, ki jo je videl, nek potnik. Stopil je k nji in je dejal: »Mati, ti si videti častitljiva žena. Kam greš tako sama in v ti obleki?«

Kadambini, ki ni mogla zbrati svojih misli, je molče stremela vanj. Ni si mogla misliti, da je še vedno v stiku s svetom, da je podobna častitljivi ženi in da jo potnik vpraša po čem.

In zopet je dejal mož: »Pojdi, žena, peljal te bom domov. Povej, kje stanuješ?«

Kadambini je preudarila. Da bi se vrnila v hišo svojega tasta, bi bilo blazno, očetove hiše pa ni imela. Spomnila se je na neko prijateljico iz svoje mladosti. Jogmaja ni videla že od mladih dni, le od časa do časa sta si pisali pisma. Svoječasno se je bil razvelj med njima prepriček; Kadambini se je trudila, da dokaže, kako neskončna je njena ljubezen do Jogmaje, medtem ko je njena prijateljica zila, da ji Kadambini ne vrača ljubezni, ki bi bila enaka njeni. Prepričani pa sta bili obe, da se, če se zopet vidita, ne bosta ločili nikoli več.

Kadambini je dejala potniku: »V Sripatijevo hišo v Nizindapurju bi rada šla.«

Ker je šel potnik proti Kalkuti, je ležal Nizindapur, četudi ne blizu, ob njegovi poti. Tako je peljal Kadambino k Sripatijevi hiši in prijateljici sta se zopet videli. Prvi hip se nista spoznali, polagoma sta razbrali poteze iz svoje mladosti.

»Kaka sreča!« je dejala Jogmaja. »Niti sanjala nisem, da te bom še kdaj videla. Toda kako si prišla sem, sestra? Ljudje tvojega svaka bi te gotovo ne pustili na pot?«

Kadambini je obstala kot nema in dejala končno: »Sestra, ne vprašuj me po

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

o Na shodu upokojenega tobačnega delavstva v Ljubljani dne 7. septembra, na katerem so poročali Simončič Ana, Bahar Valentin in Mihael Moškerc, se je soglasno izrekla zahvala Jugoslovanskemu klubu, imenom pa g. poslancu dr. Korošcu in Goštinčarju, ker se je izposlovalo upokojenemu tobačnemu delavstvu izboljšanje njegovih prejemkov. Na predlog Habjanove je shod, ki je bil prav dobro obiskan, ogorčeno obsodil škandal v Kropi in Kamnigoric. Shod zahteva, da se zagotovi delavstvu v Kamnigoric in Kropi obstoj.

Razne novice.

r **Krompirjev kralj.** Anglež William Denis je stopil v zasebno življenje ter je prodal svojo tvrdko za več kot 2 milijona funtov. Denis je imel čez 10.000 oralov zemlje, na kateri je sadil krompir. Po vsej deželi je imel prodajalnice. Denisova kariera je jako romantična. Začel je kot čistilec krompirja na majhni farmi.

r **Kako so nastali »Komedianti«.** »Figaro« poroča, kako je nastala opera »Komedianti«, ki je prinesla avtorju svetovno slavo. Leoncavallo se je tedaj imenoval še Leone Cavallo ter je pisal pesmi za najbolj obiskovane pariške kabarete. »Eldorado« je imelo torej vsako soboto novo premiero Cavallove pesmi. Na ulici ga ni bilo videti drugače nego s črnim usnjatim zavojem pod pazduho. Zavoj se je debelil od dne do dne, in Cavallovo prijateljstvo si belili glavo, kaj neki pevec nosi v njem. On pa je molčal kakor grob, a zavoj je čuval kakor oko. Samo, kadar je našel kje na samem prost trenutek, in naj je to bilo kjerkoli, je potegnil iz zavoja note ter pisal. In tako so nastali Leoncavallovi »Komedianti«.

r **Angleške brke ginejo.** V »Daily Mail« piše Rolf Harold Bretherton, da se Angleži hitro poslavljajo od tipičnih kratkih brk. Pričakovalo se je, da si bodo po povračku s fronte mnogi pustili rasti brke, ali prišlo je ravno narobe. Že na frontah so dosegli, da je bila razveljavljena prepoved britja zgornje ustnice, ki je bila doslej v veljavi v angleški armadi. Vrhovni poveljnik je moral priznati, da so brke nehigijenične in nadležne in je razveljavil prepoved. Navado, obraz briti popolnoma, prinesejo vojaki v občansko življenje, tako da bo obličje brez brk kmalu postala angleška moda. Podoba je, da je k razširjenju nove mode dosti pripomogla želja, da bi bili možje vsaj na oči kolikor mogoče mladi. Znano je vendar iz vsakdanje izkušnje, da je mnogo mož v »najboljših letih« sprejelo ameriško modo gladkega obličja v dobi, ko so zapazili, da jim začenjajo brke naglo siveti. A dandanes ne če biti nihče star.

mojem tastu. Daj mi kotiček v svoji hiši in obdrži me za dekle: opravljala bom tvoje dela.«

»Paj?« je vzkljknila Jogmaja. »Tebe da bi imela za dekle! Ti si moja največja prijateljica, ti si moja —« in tako dalje in tako dalje.

Ravno v tem hipu je vstopil Sripati. Kadambini je strmela nekaj časa vanj, nato se je počasi odstranila. Glavo je bila pustila odkrito in ni kazala niti najmanjšega stamežljivosti, niti spoštovanja. Jogmaja je začela iz strahu, da ne bi si njen mož kaj mislil o njeni prijateljici, pripovedovati izmišljeno povest. Toda Sripati, ki je radevolje pritrldil vsemu, kar je dejala Jogmaja, ji je presekal besedo in vsekal neprijetno čustvo njenemu srcu.

Kadambini je prišla, toda ni bila eno s svojo prijateljico: smrt je bila med njima. Ni mogla občutiti zaupanja do drugih tako dolgo, kot si ni bila na jasnem o lastnem bistvu in jo je glodala ta zavest. Kadambini je strmela pogosto v Jogmajo in razglabljala sama pri sebi. Mislija je: »Ona ima svojega moža in svoje delo, živi v svetlu, ki je oddaljen od mojega. Ona deli svojo ljubezen in svoje dolžnosti z ljudmi; jaz sem prazna senca, ona je med živimi; jaz sem v večnosti.«

Jogmaja je občutila neugodno čustvo, ni pa vedela, zakaj. Ženske ne ljubijo skrivnosti; in četudi se neznano lahko izpremeni v poezijo, v junaštvo, v učenost, se vendar ne da postaviti v račun za spodinjstvo. Zato, če ženska česa ne razume, razdere in pozabi ali pa izobličí naravno po svojem okusu in potrebi; če se ji pa ne posreči ena teh dveh poti, je razjarjena nad tem. Večja ko je bila Kadambinina raztresenost, bolj nestrpna je bila Jogmaja z njo in se je začudena vpraševala, kaka boleš teži njeno dušo.

(Dalje.)

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Jože Rutar.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.